

bisdom van
's-Hertogenbosch

Handleiding Gespreksbijeenkomsten
“Op weg naar een synodale kerk! Gaat u ook mee?”

Voor een synodale Kerk
communio | participatio | missio

In oktober 2021 opende de paus de synode over synodaliteit, oftewel “samen op weg zijn”, voor de wereldkerk. Onze bisschop heeft de diocesane fase van de synode vervolgens geopend op 17 oktober. Alle gelovigen zijn uitdrukkelijk uitgenodigd om samen in gesprek te gaan om te ontdekken hoe we meer een synodale kerk kunnen zijn. Niet enkel om binnenkerkelijk op een andere manier tot beslissingen te komen, maar vooral om door het werken van de H. Geest, welke in iedere persoon en in de gemeenschap als zodanig plaatsvindt, samen beter de zending van de kerk te leven en te beleven. Na een proces in de bisdommen wereldwijd, zullen in een fundamentele fase bisschoppen uit de gehele wereld 2023 in een gewone algemene vergadering van de Bisschoppensynode bijeenkomen om samen over de resultaten uit de wereld kerk te reflecteren. Deze fase zal gevolgd worden door de uitvoeringsfase waarbij opnieuw de lokale kerken betrokken zullen worden. Ook in het bisdom Den Bosch willen we in deze synode samen op weg gaan. Van de bisschop wordt gevraagd om een rapport over onze beleving en visie in het bisdom Den Bosch meer synodaal te leven in het wereldwijde proces in Rome in te brengen, maar vooral om gezamenlijk in gesprek te gaan, om zo samen op weg te gaan.

Als bisdom willen we deze gesprekken zo open mogelijk houden. Er is een werkgroep samengesteld, die materiaal aanreikt om door middel van gebed, Bijbelse inspiratie en gesprekken samen na te denken over de weg die onze Kerk moet gaan bewandelen. Vanuit de input door de parochies, andere groepen en gremia zal de werkgroep, samen met de bisschop, het uiteindelijke bisdom-rapport vormgeven en publiceren. Met uw inbreng kunnen we samen bouwen aan een synodale Kerk.

Wij wensen u een goede synodale weg toe!

Vicaris Theo Lamers, Freek van Genugten, Aletta Steensma

Contact:
synode@bisdomdenbosch.nl
073 523 2065

A. Gespreksbijeenkomst

Een eerste weg om met uw gemeenschap in gesprek te gaan, is door een gespreksbijeenkomst te organiseren, fysiek of online. Vanuit het synodesecretariaat in Rome zijn er 10 thema's aangereikt die passen bij het thema van de synode "Voor een synodale kerk: Communio, participatio, missio." De Nederlandse bisschoppen hebben hieruit 3 thema's gekozen die zij voor onze kerkprovincie het meest relevant achten. Deze thema's bieden, naast het algemene thema van de synode, veel mogelijkheden.

In dit document worden de 3 thema's uitgewerkt. Ieder thema begint met een schriftperikoop ter opening, om vanuit Gods Woord samen op weg te gaan. Vervolgens worden verdiepende vragen bij het thema aangereikt. Daarnaast vindt u ook een uitwerking om in gesprek te gaan over "samen kerk zijn", het algemene thema van de synode. In totaal zijn er dus 4 gespreksthema's.

Het staat u uiteraard vrij om over de andere thema's van de synode te spreken of de gespreksavond op een andere manier te openen. Deze tekst is slechts een handreiking; pas het naar eigen inzicht en omstandigheden aan.

Voor de invulling van de gespreksbijeenkomst zijn er meerdere mogelijkheden. Zo kunt u een thema uitkiezen om gezamenlijk over in gesprek te gaan, of u kunt de groep verdelen in kleinere groepen en per groep een thema bespreken. Natuurlijk zijn ook combinaties mogelijk, door bijvoorbeeld eerst het algemene thema "samen op weg" gezamenlijk te verdiepen, en vervolgens in kleinere groepen rondom de andere thema's uiteen te gaan.

Een programma kan er als volgt uit zien:

Totale tijd: 135 minuten

5 minuten	Start bijeenkomst met synodegebed
15 minuten	Korte inleiding over synode en synodaliteit
50 minuten	Start thema "Samen op weg" of: start thema's in deelgroepen
10 minuten	Korte pauze
50 minuten	Start overige thema's in deelgroepen, of: vervolg thema's in deelgroepen
5 minuten	Afsluiting met gebed

Het kan natuurlijk dat na de bijeenkomst de behoefte ontstaat om verder te praten over een onderwerp. Dit moedigen wij van harte aan! Dit kan in de privésfeer, maar een vervolg georganiseerd door uw gemeenschap is natuurlijk ook een optie.

B. Meerdere gespreksbijeenkomsten

Mocht u alle thema's in één bijeenkomst (op één avond) een te vol programma vinden, of mocht er behoefte zijn aan een vervolg op de eerste bijeenkomst organiseer dan meerdere gespreksbijeenkomsten. Eén thema per bijeenkomst is een goede optie. Dit betekent dat u 4 bijeenkomsten organiseert en deelnemers de mogelijkheid hebben te kiezen voor een bepaald thema. Ook een verdeling van de thema's over 2 bijeenkomsten is een optie. U kunt de thema's gezamenlijk verdiepen, of de groep verdelen. Kortom: kies een invulling die bij uw parochie of gemeenschap past.

Een programma voor meerdere bijeenkomsten zou er dan als volgt uit kunnen zien:

Totaal: 125 minuten

5 minuten	Start bijeenkomst met synodegebed
15 minuten	Korte inleiding over synode en synodaliteit
45 minuten	Start thema A
10 minuten	Korte pauze
45 minuten	Start thema B of vervolg thema A
5 minuten	Afsluiting met gebed

C. Het synodegebed

Wij staan voor U, Heilige Geest, terwijl wij bijeenkomen in uw naam.
U alleen hebben wij om ons te geleiden, maak dat U thuis bent in ons hart;
leer ons de weg die wij moeten volgen en hoe wij deze moeten gaan.
Wij zijn zwakke mensen en zondaars;
laat niet toe dat wij de wanorde bevorderen.
Laat onwetendheid ons niet op de verkeerde weg brengen,
noch partijdigheid ons handelen beïnvloeden.
Maak dat wij in U onze eenheid vinden, opdat wij samen kunnen gaan naar het eeuwige leven
en ons niet verwijderen van de weg van de waarheid en van wat juist is.
Dat alles vragen wij U, die overal en in iedere tijd werkzaam bent,
in de gemeenschap van de Vader en de Zoon, in de eeuwen der eeuwen.
Amen.

D. Bij de gespreksonderwerpen

Filmpje "Synodaliteit"

De term "Synodaliteit" is een term die niet iedereen meteen begrijpt. Om dit begrip toegankelijker te maken, is er een filmpje ontwikkeld dat dit begrip wil verduidelijken en wat verder ingaat op de aanstaande synode. Deze kunt u gebruiken ter inleiding van de avond.

Vooraf - algemeen

Voor u start met de bespreking van een thema, is het verstandig iemand aan te wijzen die het gesprek leidt en - wellicht eenzelfde of andere persoon - de uiteindelijke verslaglegging doet.

De taak van de gespreksleider is om te zorgen dat iedereen aan het woord komt en dat er naar elkaar geluisterd wordt, opdat er een dialoog mogelijk is. Wellicht is het ook goed om vooraf 'afspraken' te maken: dat het een samen uitwisselen en nadenken is, dat we elkaar ruimte geven om iedere mening te verwoorden, dat het niet gaat over een opstellen van een verlanglijstje of om gelijk te krijgen, maar om te luisteren naar elkaar, samen na te denken en uit te wisselen, kortom: samen kerk te zijn.

Het is wenselijk om hetgeen dat ter sprake is gekomen samen te brengen. Deze verslagen / 'antwoorden' vormen de input waarmee de bisschop het diocesaan rapport gaat schrijven. De gespreksleider en verslaglegger kunnen voor deze input zorgen. Dit kan door een e-mail te sturen naar synode@bisdomdenbosch.nl.

Thema: Voor een synodale kerk

Filmpje "We hebben je hard(t) nodig!"

Vanuit Jong Bisdom Den Bosch is een filmpje gemaakt rond het thema "We hebben je hard(t) nodig". Dit filmpje wil uitnodigen tot gesprek over hoe we samen kerk zijn. Verschillende generaties komen aan het woord met hun zorgen en verlangens. De jongeren: er wordt immers vaak gezegd dat zij de toekomst van de kerk zijn, maar ondertussen zijn zij, net als iedere andere katholiek, ook nu onderdeel van onze kerkgemeenschap. Maar ook de ouderen komen aan het woord: zij zoeken opvolging en willen graag hun ervaringen doorgeven. Het filmpje sluit aan bij wat Paus Franciscus van ons vraagt in het bewandelen van de synodale weg: Als we samen op weg willen, hebben we iedereen hard nodig!

Gespreksvragen bij het filmpje:

Wat roept dit filmpje op bij de deelnemers?

Waarin voelen zij zich geraakt of aangesproken?

Roept dit op tot actie, of sluit dit aan bij wat er al in uw kerk gebeurt?

Korte overweging

We hebben elkaar écht hard nodig. Onze kerkgemeenschappen zijn krimpend, en de toekomst van onze levende Kerk voelt voor velen onzeker. Samen het gesprek aangaan kan een manier zijn om tot nieuwe inzichten te komen, om elkaar te begrijpen en om elkaar serieus te nemen. Want alleen samen kunnen we de gemeenschap vormen die God van ons vraagt te zijn, vandaag en in de toekomst. De H. Geest werkt immers in ons allemaal!

Vragen ter verdieping van het thema

Wat betekent 'samen Kerk zijn' voor u?

Hoe ziet u 'samen op weg zijn' in uw Kerk, in uw gemeenschap, in de maatschappij?

Wat is nodig om de onderlinge verbondenheid te versterken?

Welke stappen kunnen er worden gezet om het 'samen op weg zijn' te vergroten?

Hoe ziet u de toekomst van de Kerk voor u? Waar mag meer aandacht naar toe?

Thema: Vieren

Bijbeltekst

“'s Avonds ging Jezus samen met de leerlingen aan tafel. Hij zei: 'Hier heb ik naar verlangd! Ik wilde samen met jullie de paasmaaltijd vieren, voordat mijn lijden begint. Luister naar mijn woorden: Ik vier dit feest pas weer als Gods nieuwe wereld gekomen is.' Toen nam Jezus een beker wijn. Hij dankte God en zei: 'Drink allemaal uit deze beker. Luister naar mijn woorden: Ik zal vanaf nu geen wijn meer drinken. Dat doe ik pas weer als Gods nieuwe wereld gekomen is.' Toen nam Jezus een brood. Hij dankte God. Hij brak het brood in stukken, deelde het uit en zei: 'Kijk, dit is mijn lichaam. Ik zal sterven voor jullie. Houd deze maaltijd steeds opnieuw om aan mij te blijven denken.' Na het eten nam Jezus een beker wijn. Hij zei: 'Als ik gedood word, zal mijn bloed vloeien. Maar daardoor zullen jullie gered worden. Dat heeft God beloofd. Deze beker is daarvan het teken.'”

(Lucas 22, 14-20, Bijbel in Gewone Taal)

Vragen om reactie op de tekst

Wat roept de Bijbeltekst op bij de deelnemers?

Waarin voelen zij zich geraakt of aangesproken?

Korte overweging

De eucharistieviering is de kern van ons geloof. Zoals u net heeft gehoord in de Bijbeltekst, heeft Jezus zelf dit zo ingesteld. Hij spreekt over het nieuwe verbond, wat door zijn bloed gesloten wordt. Hij spreekt over het lijden waar hij doorheen zal gaan voor ons, om ons te kunnen redden. En om te zorgen dat wij dit nooit vergeten, blijven wij samen als gemeenschap de eucharistie vieren.

Vragen ter verdieping van het thema

Wat betekent voor u het samen vieren van ons (katholiek) geloof?

Hoe inspireert gebed/meditatie/eucharistie u?

Krijgt u door het vieren zin om 'samen op weg te gaan', Kerk te zijn?

Bent u tijdens een viering wel eens geraakt door het Woord van God, door Jezus die zichzelf geeft aan u? Hoe neemt u dit mee in uw dagelijkse leven?

Thema: Medeverantwoordelijkheid in de missie

Bijbeltekst

“Jezus zei tegen zijn leerlingen: 'Toen ik nog bij jullie was, heb ik gezegd: 'Alles wat er over mij in de heilige boeken staat, moet gebeuren.'” Daarna hielp Jezus hen om de heilige boeken goed te begrijpen. Hij zei: 'In de heilige boeken staat dat de Messias zal lijden en sterven, en drie dagen later zal opstaan uit de dood. En ook dat namens de Messias het goede nieuws verteld moet worden. Dit is wat alle volken moeten horen: 'Begin een nieuw leven, dan zal God je fouten vergeven.' Jullie moeten dat nu aan iedereen gaan vertellen, allereerst in Jeruzalem. Blijf daar tot de heilige Geest komt. Hij is de hemelse kracht die in jullie zal komen. Ik zal hem naar jullie toe sturen, zoals mijn Vader jullie beloofd heeft.'”

(Lucas 24, 44-49, Bijbel in Gewone Taal)

Eerste reactie op de tekst

Wat roept de Bijbeltekst op bij de deelnemers?
Waarin voelen zij zich geraakt of aangesproken?

Korte overweging

De zending van de Kerk gaat over het verspreiden van het Evangelie. De Kerk geeft hier bijvoorbeeld vorm aan door middel van missionarissen. Zending kan daarom soms wat ver weg voelen, alsof het gaat over verre landen, maar de missie gaat verder dan het verspreiden van het Evangelie door anderen. Wij kunnen hier zelf een grote rol in spelen, door zélf het Evangelie na te leven in woord en daad, en daarmee anderen te inspireren. U bent dus ook onderdeel van de kerkelijke missie.

Vragen ter verdieping van het thema

Wat ziet u als de zending van de Kerk?
Hoe helpt u mee aan de opdracht om het Evangelie te verspreiden?
Ziet u waar ons geloof handen en voeten krijgt in het leven van iedere dag?
Bent u bewust van uw opdracht tot de missie?
Wat zou u helpen om hier meer bewust van te raken?
Hoe kunnen wij elkaar helpen om daar nog meer werk van te maken? En waar?

Thema: Dialoog in Kerk en samenleving

Bijbeltekst

“De wetsleraar wilde laten zien dat hij de wet beter kende dan Jezus. Daarom vroeg hij: ‘Wie is mijn medemens dan?’ Toen vertelde Jezus een verhaal. Hij zei: ‘Een man reisde van Jeruzalem naar Jericho. Maar onderweg werd hij door rovers overvallen. Ze pakten alles van hem af, ook zijn kleren. Ze sloegen hem halfdood, en lieten hem liggen. Toevallig kwam er een priester langs. Hij zag de man wel liggen, maar hij liep hem voorbij aan de overkant van de weg. Toen er even later een hulp priester langskwam, gebeurde hetzelfde. Hij zag de man wel liggen, maar hij liep hem voorbij aan de overkant van de weg. Toen kwam er een vreemdeling langs, een Samaritaan. Hij zag de man liggen en kreeg medelijden. Daarom ging hij naar hem toe. Hij verzorgde de wonden van de man met olie en wijn. En hij deed er verband om. Toen zette hij de man op zijn eigen ezel en bracht hem naar een herberg. Daar zorgde hij voor hem. De volgende dag gaf de Samaritaan geld aan de eigenaar van de herberg en zei: ‘Zorg goed voor de man. Als het je meer geld kost, krijg je dat van me op mijn terugreis.’” Toen vroeg Jezus: ‘Wat denk je? Wie was de medemens van de man die overvallen werd? De priester, de hulp priester of de Samaritaan?’ De wetsleraar antwoordde: ‘De Samaritaan, want die was goed voor de gewonde man.’ Toen zei Jezus: ‘Doe dan voortaan net zoals de Samaritaan.’”

(Lucas 10, 29-37, Bijbel in Gewone Taal)

Eerste reactie op de tekst

Wat roept deze Bijbeltekst op bij de deelnemers?
Waarin voelen zij zich geraakt of aangesproken?

Korte overweging

Onze Kerk staat midden in de samenleving. Soms kan het voelen alsof de Kerk en de samenleving twee verschillende werelden zijn, die niks met elkaar te maken hebben. Toch kunnen wij als Kerk een belangrijke rol spelen in de samenleving door mee te werken aan een goed samen leven van allen. Dit kunnen we alleen maar doen door als Kerk echt gemeenschap te zijn en te zien waar we nodig zijn. Dit kan alleen maar in dialoog met de samenleving.

Vragen ter verdieping van het thema

Wie komen we (als Kerk) allemaal tegen in onze wijk, dorp of stad, gelovig en ongelovig?
Hebben we oog voor wat er rondom ons (als Kerk) gebeurt?
Welke noden ziet u in het huidige Nederland en de wereld?
Waar vindt in uw parochie het gesprek plaats tussen uw Kerk en de samenleving?
Denkt u dat er kansen liggen voor de Kerk om in gesprek te gaan met de samenleving?
Wat kan de Kerk leren van de samenleving?
Hoe kan de Kerk een bijdrage leveren aan het lenigen van de noden in onze omgeving?

E. Creatieve gespreksstarters

Naast het gebruik van Bijbelverhalen of filmpjes zijn er ook andere manieren om samen een gesprek te starten. Hieronder vindt u een aantal suggesties.

Uitbeelden thema

Een creatieve en actieve manier om een gesprek te starten is aan de groep te vragen of zij samen het thema willen uitbeelden. Vervolgens kunt u in gesprek over wat er is uitgebeeld, waar dit voor staat, en in of dit ook van toepassing is op de Kerk van nu of dat er een wens is om daar naartoe te groeien.

Bijvoorbeeld: beeld als groep het “Samen op weg” uit. De gespreksleider fungeert vervolgens als observator, wat doet de groep om dit uit te beelden? Deze aspecten bespreken, en vervolgens de link maken naar de Kerk: is de Kerk ook op deze manier “samen op weg”? Waarom wel of niet? Zijn er mogelijkheden tot groei of verandering?

Korte getuigenis

Vraag (vooraf) of iemand een korte getuigenis kan geven over het thema, of deel zelf iets uit uw eigen leven wat betrekking heeft op het thema. Dit kan een mooie opening zijn voor een gesprek.

Een woordwolk maken

U kunt gezamenlijk een woordwolk maken bij een thema. Vraag welke associaties de groep heeft bij het thema en laat ieder het in stilte schrijven in een getekende wolk. Nodig deelnemers in tweede instantie uit om ‘hun woord(en)’ toe te lichten. Dit geeft kans om een thema verder samen uit te diepen, en samen te ontdekken wat het thema precies voor ieder betekent.

Tot slot

Gezamenlijk in gesprek gaan vergt een goed luisterend oor, maar ook vertrouwen in de heilige Geest. De uitkomst van de gesprekken, maar ook van deze fase van de synode, is niet iets wat vast staat. Vertrouwen en onderscheiding zijn van belang, zowel in de gezamenlijke gesprekken als in het schrijven van het diocesane rapport.

Om een bijdrage te kunnen leveren aan dit rapport kunt u de uitkomsten van de gespreksavonden met ons delen. Dit kan door een e-mail te sturen naar synode@bisdomdenbosch.nl.

Al het aangeleverde materiaal zal worden geanalyseerd, en op basis daarvan wordt het rapport geschreven. Dit rapport zal te zijner tijd ook op de website van het bisdom verschijnen en ingebracht worden voor het rapport van de Nederlandse Kerkprovincie. Vervolgens wordt dit rapport meegenomen in de voorbereiding van de Algemene Bisschoppensynode in 2023.

De synodale weg houdt niet op nadat de rapporten geschreven zijn. We hopen dat we als Kerk, maar ook in de (parochie)gemeenschappen met elkaar in gesprek blijven.. Daarnaast is er voor de bisschop de taak weggelegd om te reflecteren over de uitkomsten van het diocesane gegeven en zich hier op te bezinnen. Uw inbreng wordt dus zeer gewaardeerd!